

do světa rané šlechty v kraji. Na konci 14. století se již objevují šlechtici s predikátem z Milešova, kteří náleželi k rodu Kaplírů ze Sulevic. Jim je věnován další příspěvek od Michaely Hrubé, který představuje stručný přehled dějin rodu od 14. století až do jeho vymření na konci 17. století se zvláštním důrazem na panství Milešov a postavu známého barokního válečníka Kašpara Zdeňka Kaplříře. S ohledem na své badatelské zaměření se Hrubá zaměřila více na 16. a 17. století, i tak se ale jedná o dosud nejrozsáhlejší publikovaný odborný text o rodu Kaplírů, částečně vycházející z rozsáhlé rigorózní práce Petra Kozojeda (2009).

Na historii Kaplírů navazuje přehled o dějinách rodu Hrzánů od Jakuba Pátka, Martina Baruse a Evy Ublové. I když je text zaměřen na osudy členů rodu v 17. a 18. století, kteří dokonce jako dědicové Kaplírů přijali jejich jméno, jsou krátce připomenuty i počátky rodu v pozdním středověku, spjaté s hrádkem Harasov u Kokořína. Dějiny duchovní správy na Milešovsku od Martina Baruse se středověku dotýkají také velmi málo, neboť až do 17. století nebyl Milešov samostatnou farností a neměl kostel. Duchovním centrem kraje byl ve středověku kostel v Medvědicích (cca 3 km od Milešova), o němž se ze středověku dochovalo pouze několik zpráv z erekčních a konfirmačních knih a register papežských desátek.

Posledním pro medievistu zajímavým příspěvkem v knize je článek Ivana Peřiny o hradech Milešov a Ostrý. Popisy hradů jsou zaměřeny stavebněhistoricky a v hledáčku autora se nachází zejména jejich terénní situace, přístupová komunikace, dispozice a charakter opevnění i další zástavby. Poznání milešovského hradu komplikuje skutečnost, že mladší přestavby téměř zcela pohltily vše starší, a tak je nejvýraznějším pozůstatkem hradu bergfrit, utopený mezi budovami mladšího a staršího zámku, jenž může mít také částečně středověký původ. Pokud však tzv. starý zámek vznikl až později, pak o obytné složce hradu nelze za současného stavu poznání nic říci. Patrně tedy šlo o menší hrad bergfritového typu podobný hradu v blízké Skalce, popřípadě zmenšenou napodobeninu nedalekých Kostomlat.

Lépe poznatelným hradem se jeví Ostrý, hrad dvoudílné dispozice, který má svůj původ v čase husitských válek. Ostrý byl převážně pevností, o čemž svědčí poloha hradu i existence dvou velkých polygonálních bašt. Archeologicky se zde nepodařilo doložit jakoukoliv obytnou stavbu, která buď mohla beze stop zaniknout, anebo zde vůbec nikdy nebyla, což je však v rozporu s písemnými prameny, v nichž se majitelé sídla podle

hradu psali. To však podle Peřiny nic neznamená, neboť vlastníci tohoto hradu nezřídka ve svém predikátu uváděli dvě lokality. Jedna tedy mohla být jejich sídlem a druhá sloužila pouze coby úkryt v případě války. Jako analogické případy uvádí hrady Ralsko a Ronov, kde jejich vlastníci rovněž sídlili v pohodlnějších sídlech pod hradními vrcholy.

JAN BOUKAL

Aleš POSPÍŠIL, *Sedlec. Příběh podivuhodného místa Kutné Hory, Nadace Kutná Hora – památka UNESCO, Kutná Hora 2015*

204 s., ISBN 978-80-906297-0-7

Graficky přitažlivá publikace kutnohorského památkáře Aleše Pospíšila nemá ambice být výhradně odbornou knihou. Je zaměřená spíše na širší veřejnost a jejím cílem je přiblížit dnešní představy o stavebním vývoji cisterciáckého kláštera v Sedlci u Kutné Hory. Plně to platí zejména o textovém doprovodu, který přináší základní informace z dějin kláštera s důrazem na přístupnost laickému čtenáři. Hlavní přínos knihy ale spočívá v obrazové složce, která sumarizuje výsledky dlouhodobého odborného výzkumu lokality a prezentuje je vizuálně srozumitelnou formou.

První část knihy se zaměřuje na charakter lokality před založením kláštera. Barevné mapky promítnuté na šedý podklad dnešního půdorysu budov kláštera i tabákové továrny a digitální rekonstrukce z ptáčí perspektivy naznačují, jak mohla vyhlížet ves Sedlec v první polovině 12. století, byť je třeba být opatrnější k přijetí představy o pravidelném uspořádání jejího intravilánu a plůžiny. Existence románského kostela, staršího než klášter, je naopak přijímaná poměrně často.

V dalších oddílech autor stejným způsobem prezentuje působivé představy o románské podobě kláštera a konventního chrámu a zejména pak gotickou přestavbu opata Heidenreicha, kde může ve větší míře využít dodnes dochované konstrukce katedrály a hřbitovního karneru. Digitální rekonstrukce včetně interiérů a dnes již nedochovaných gotických kleneb jsou doplněny zdařilými rekonstrukčními kresbami exteriérů nejvýznamnějších staveb. Následující kapitoly přinášejí přehled stavebního vývoje areálu od devastace za husitských válek, přes barokní obnovu opatem

Jindřichem Snopkem za účasti architekta Jana Blažeje Santiniho-Aichela až po zřízení a postupný vývoj tabákové továrny navazující na zrušení kláštera za josefinských reforem. Publikace přináší rovněž velké množství kvalitních barevných fotografií a většinu historických ikonografických pramenů umožňujících studium stavební podoby klášterního areálu.

Z původní podoby sedleckého kláštera se do dnešních dnů dochovalo pouhé torzo, i to však dává tušit, o jak významný komplex vrcholné gotiky šlo nejen v rámci českých zemí, ale celé

střední Evropy. Pokus o vizualizaci jeho středověké podoby je proto důležitým příspěvkem i pro odborné bádání, zvláště pokud vychází z podrobného stavebněhistorického výzkumu dochovaných památek, z vyhodnocení archeologických dat i ze širšího srovnávacího studia cisterciácké architektury ve střední Evropě. A to i přesto, že některé hypotézy přetavené zde do vizuální podoby v budoucnosti zcela jistě doznají korekce, zejména podle archeologických výzkumů.

VOJTĚCH VANĚK